

Navrhoval bych zřídit památník odsunu

S historikem Adrianem von Arburgem o Češích a jejich německé historii

Před lety vyměnil „nudné“ Švýcarsko za Brno, aby se pustil do bádání v jedné z – jak říká – nejméně zmapovaných kapitol evropských dějin. To, s jakou intenzitou se „jeho“ téma odsunu sudetských Němců objevilo v prezidentské volbě, ho překvapilo. „Češi si stále nejsou jistí vlastní národní identitou,“ říká bezchybnou češtinou.

□ TOMÁŠ SACHER / FOTO MILAN JAROŠ

Zvolili si Češi dobrého prezidenta?

Čtyřicet pět procent Čechů volilo relativně vhodného kandidáta, o deset procent více pak muže, který je nejen pro mezinárodní vztahy, ale hlavně vnitřní vývoj společnosti ta horší varianta. Tím ale nechci říci, že úplně špatná.

Jste Švýcar a sám jste nevolil, v Česku ale žijete patnáct let. Jak moc jste tu volbu prožíval a nechal se strhnout atmosférou?

Už jsem si tu zvykl na pozici chladnějšího pozorovatele, ale samozřejmě jsem tu volbu sledoval, i když zejména finále mi nedělalo radost. Do hry vstoupily určité manýry, které podle mě překročily určitou mez.

Když Miloš Zeman zcela vědomě a systematicky přišel s německou kartou podobným způsobem, jako to před lety udělal při parlamentních volbách Václav Klaus, bylo to na mě moc. Možná mu to vyneslo nějaký užitek v samotné kampani, ale pro společnost je to špatná zpráva.

Pocházíte ze země, která na přímém hlasování o politice stojí. Jsou i tam vyhrčené emoce nutnou součástí podobně důležitých volby?

Ne, ve Švýcarsku je to zpravidla klidnější a slušnější. Ale není to jen o jedné volbě, je to o tom, jak se vedou politické debaty a veřejná diskuse jako taková. Mně stačí se

čas od času dívat na večerní zprávy v České televizi. I když to vysílání trvá tři čtvrtě hodiny, tři čtvrtiny času jsou o nějakých skandálech, personálních či jiných podružnostech, pro řešení opravdových problémů je tam prostor minimální.

Máte na mysli něco konkrétního?

Ty věci se sice řeší – třeba daňová, důchodová nebo zdravotnická reforma, ale nedostáváme se do hloubky. K nejpálčivější věci patří ostatně i nakládání s minulostí, na které prezidentská kampaň narazila. Minulost tohoto národa je v novodobých dějinách zvláště ztížená, nese si opravdu výjimečně těžké břě-

meno, o to víc by se vyplatilo, kdyby si nositelé funkcí spolu s médii byli více vědomi své odpovědnosti a nebyli v pokušení nabízet zjednodušená řešení. Právě to se zase stalo, ne poprvé a obávám se, že ani naposled.

Jaká břemena konkrétně myslíte? Vztah ke komunismu?

Ten určitě, ale teď v kampani šlo především o vztah Čechů k Němcům, k sudetským Němcům zvláště.

Je vůbec pro Česko přímá volba podobného typu vhodná? Vydeme-li z toho, že kvůli své minulosti je společnost plná vnitřních

rozporů, nebude se tím jen její další rozdělování zvětšovat?

Nejsem zastáncem přímé volby prezidenta. Ve Švýcarsku se ostatně také nevolí – vyjma voleb do zastupitelských sborů – osoby do vysokých státních funkcí. Členové vlády, ale i spolkový prezident, který se každý rok střídá, to jsou rozhodnutí parlamentu. V přímých hlasováních se pozornost soustředí na řešení věcných problémů, ne osobností. V Česku obecně jsou lidé zvyklí neustále řešit personální obsazení těch nejvyšších funkcí, což odpoutává pozornost od skutečných věcných problémů. Když mám srovnávat se Švýcarskem, diametrálně odlišná je tu i kultura hledání kon-

senzu. Málokdy tu cítím, že do nějakého jednání vstupují lidé s odlišnými názory od začátku i s vědomím, že se musí dohodnout a že právě dohoda je pro společnost to nejdůležitější. Může to trvat, ale jakmile je dohoda jednou dosaženo, měla by platit.

Jak obtížné bude pro Čechy ten názorový příkop z prezidentské volby zahladit a jakou cestou to vůbec půjde?

Určitě ne takovou cestou, kdy před volbami tvrdí jistý pan Šlouf, že není aktivním poradcem jednoho z kandidátů, aby se dvě hodiny po jeho vítězství triumfálně objevil na scéně. Pokud chce nový prezident v tomto stylu podvádět občany, tak by si asi →

→ neměl dělat iluze, že získá větší důvěru veřejnosti, než momentálně má. Každopádně to má v rukou především on.

Přece to ale nestojí a nepadá jen s osobou nového prezidenta.

To samozřejmě ne. Ti, kteří ho nevolili a byli bytostně proti němu, i ti mají odpovědnost, aby uznali volbu jako demokratické rozhodnutí. A důležité je, aby teď nešli do „podzemí“, aby nešli do vnitřní či opravdové emigrace, což jsem teď mimochodem dost často slyšel od kolegů. To není ta správná cesta, protože ta volba ukázala i jednu pozoruhodnou věc: Čtyřicet pět procent volilo pozitivně se prezentujícího Schwarzenberga, kandidáta, který se nebál říkat také nepopulární věci. A to je docela dost, když vezmeme v potaz, že to nebyl úplně nejsilnější kandidát ohledně svého vystupování.

Řeší se při švýcarských volbách, jestli je ten či onen kandidát skutečný a pravý Švýcar?

Nic podobného si nevybavuji.

Překvapilo vás, že se právě tohle téma objevilo v českém volebním klání?

Úplně ne, ale ta intenzita, s jakou se ono cizáctví probíralo, mě opravdu zarazila. Nešlo jen o cizáctví pana Schwarzenberga jako osobnosti, ale notabene i vztah k Něm-

cům, kteří fungovali kvůli Benešovým dekretům jako nějaké ohrožení. Říkám si, že tohle je skutečné varování, abychom přemýšleli, co dělat lépe. Jinak to bude začarovaný kruh.

Co to vlastně o české společnosti ukázalo? Je tu skrytý nacionalismus, který jenom čeká na svou příležitost? Nebo ještě něco jiného?

Ukázalo to, že Češi jsou stále v zajetí svých novodobých dějin, se kterými se ještě moc nevyrovnali. Zadruhé, že jsou pořád velmi neinformovaní. Tvrzení, že kdybychom hýbali Benešovými dekrety, Sudetáci by chtěli a dostali zpátky majetek, je nesmysl. Ani formální zrušení nebo deklarování neplatnosti dekretů by nevyvolalo nebezpečí, že někdo přijde v rámci České republiky o to, co mu dnes patří. V tom měl Schwarzenberg pravdu, že je to z mezinárodně-právního hlediska posichrováno. A pak vůbec není pravda, že by o to nějaká značnější část sudetských Němců vůbec usilovala. To je naprosto zavádějící pohled, který byl použit zcela účelově. Pokud by se pan Zeman, který ve volebním boji přiznal, že moc německé deníky nečte, trochu více informoval o současné situaci v Německu, musel by to vědět. Sudetští Němci jsou velmi roztržitá skupina a onen landsmanšaft zdaleka nezastupuje většinu lidí s touto identitou.

Studiem sudetských Němců se dlouhodobě zabýváte. Nalik se tedy v rámci dnešního Německa můžeme bavit o sudetských Němcích jako o nějaké organizované síle?

Minimálně. Oni byli po odsunu cíleně geograficky rozptýleni. Dnes je tyto lidi, kteří ještě cítí sudetoněmeckou identitu, čím dál těžší organizovat. To společenství je v rozkladu, což není skoro sedmdesát let po odsunu překvapující.

To ale neznamená, že by teoreticky nemohli vznést majetkové požadavky individuálně?

Mohli. Těch případů však bylo velmi málo a o jejich šancích jsme se už bavili.

Skončil by dnes Edvard Beneš za odsun před haagským tribunálem, jak řekl Karel Schwarzenberg?

To jsou úvahy, které bych zcela odmítl, protože přece nemůžeme zaměňovat jablka a hrušky. Nemůžeme aplikovat nynější poměry na dřívější dobu, protože pak by přece vyvstala i otázka, zda by dnes Beneš jednal stejně jako před sedmdesáti lety. A to si nemyslím. Myslím, že úvahy v tomto směru zkrátka nemají valný smysl.

Jak se vůbec díváte na odsun dnes z pohledu historika?

Musím začít trochu obšírněji. Typickým znakem Čechů je, že pořád řeší své národní rysy, respektive jejich náplň. Moderní češství se především odvíjelo od konfrontace nebo konkurence s německým. Najednou ale ten Němec, který žil na území spolu s nimi, před skoro sedmdesáti lety zmizel. A najednou se ten antagonismus stal mnohem zmanipulovatelnějším, protože protivník se stal de facto fantomem. To jsme viděli i teď při prezidentské volbě. Z Německa či Rakouska do prezidentské debaty nezasáhl jediný impuls, přesto se ten poměr k Němcům podle mě stal dominantním tématem posledních dvou týdnů před druhým kolem. To je neuvěřitelná věc, která nejen ukazuje tu trvající nevyrovnanost českého obyvatelstva se svými moderními dějinami, ale také to, že český národ pořád řeší, čím vlastně je, jak se definuje. A to asi není úplně lichotivý rys, protože národ, který neví, čím vlastně je, má problém. Není si jistý svou pozicí a je velmi snadno znejistitelný. Jsem však optimista. Myslím si, že za deset, nejpozději dvacet let už ten druhý tábor, který se definuje opravdovým vlastním obsahem, a nikoli pomocí fantomů, bude silnější.

Přímo na Pražském hradě

A když bychom se přece jen ještě vrátili k Benešovým dekretům jako takovým. Když se o nich jako historici bavíte, nakolik jsou vlastně ještě živým tématem? Existují pro jejich historickou úlohu různé výklady?

Vlastně na obou stranách Šumavy platí, že se dekry probírají až příliš. Já neustále sudetským Němcům říkám, ať přestanou být na Benešovy dekry tak fixovaní. Co jim to přineslo v posledních šedesáti letech? Vůbec nic. Jen to, že Češi měli ještě více strach s tím nějak hýbat. A tady, na české straně, je ta pozornost podobně přehnaná.

Mně jde spíše o pohled nezaujatého historika. Vedete s kolegy diskuse o tom, jestli byla i jiná alternativa? Nakolik šlo vše vyřešit bez odsunu?

To je složitá otázka. Vycházíme z mezinárodní politické konstelace: Spojenci, a to nejen Sověti, ale hlavně Velká Británie a částečně Američané, chtěli tzv. *clean sweep*, jak to nazval Churchill. Tedy doslova „vymetení“ Němců. Pravda však také je, že pro odsun byli Spojenci přesvědčováni už během exilu Benešem a polskými reprezentanty, takže je otázka, co byl jejich vlastní prvotní názor a co už bylo výsledkem jednání.

Myslím, že i přes postoj Spojenců bylo možné od května čtyřicet pět postupovat mnohem diferencovaněji. To znamená nevycházet z principu kolektivní viny a mnohem důkladněji ověřovat, kdo vlastně spáchal něco konkrétního. Princip kolektivní viny je velmi zřetelný v celé poválečné nor-

motvorbě, nejen v dekretech, ale i v dalších zákonech. Kdyby se od něj upustilo, trvalo by to dlouho a ano, časové okénko, dokdy byli Spojenci ochotni přijmout transporty odsunutých lidí na Západ, bylo velmi úzké. Nicméně to, jak se třeba postupovalo vůči německým antifašistům, to byla ohromná křivda, za kterou se česká vláda vedená Jiřím Paroubkem také omluvila.

Vy osobně tedy považujete odsun za událost, která negativně ovlivnila další vývoj české společnosti?

Podívejme se na poměry v pohraničí, což je jedna třetina státního území České republiky, a ať to posoudí každý sám. Během odsunu a hlavně po něm tu došlo k obrovskému civilizačnímu úpadku. Pokračovalo v podstatě ohýbání práva z doby okupace. Když tři miliony občanů přijdou bez náhrady o svůj majetek, je to příklad, který si lidé budou pamatovat. Jde o podkopávání právního povědomí, dojde k dalšímu kalení mezilidských vztahů, odbourání organicky dlouhodobě vrostlé struktury. Ty důsledky

Leitmotivem politického diskurzu v Česku je odjakživa otázka, kdo komu co ukradl.

jsou pořád velmi živé. Dodnes na to Češi doplácí, jen nevím, nakolik jsou si toho vědomi.

Jak konkrétně?

Stačí se podívat na ekonomické poměry toho území. Doteď se nevyrovnalo s tím, že odtud naráz zmizelo obrovské know-how. Byli odsunuti majitelé stovek firem, zmizela znalost výrobních postupů, nebylo dost pracovních sil. K tomu všemu, což nesouvisí přímo s odsunem, se kvůli geopolitice brzy odřízly západní trhy. V severočeském a západočeském pohraničí byla přitom prozápadní orientace na export lehkoprůmyslového zboží jasná, najednou to nešlo udržet. Pokud se ale ptáte na dědictví v duševním smyslu, tak tu přetrvávala velmi nápadná fixace na otázku majetku. Skutečně si myslím, že leitmotivem politického diskurzu v České republice je odjakživa otázka, kdo komu co ukradl. Tohle téma máme neustále přítomné i v médiích. A souvisí to podle mě právě s majetkovými přesuny během okupace a těsně po okupaci v době odsunu. Tak silnou orientaci na majetkové záležitosti a na tendence ho odebrat, krást, nezákonným způsobem se majetku zmocnit a vzájemně si takové jednání podsouvat, jsem v žádné jiné zemi v Evropě ještě nezpozoroval.

Jaké měl odsun vlastně důsledky pro lidi, kteří v pohraničí zůstali?

Němců zůstalo jen necelých dvě stě tisíc, pak čeští starousedlíci. Pět let po odsunu žila v oblasti třetina starousedlíků a dvě třetiny nově příchozích. Přitom kulturně, sociálně i politicky to byly dvě úplně jiné kapitoly. Ostatně i proto mezi nimi byly časté problémy, mezilidské vztahy tu byly na dlouhou dobu zkalené, protože starousedlíci si samozřejmě pamatovali, kdo opravdu něco někomu ukradl, když to bylo snadné.

V čem všem se starousedlíci od nově příchozích lišili?

Vazbou na půdu, pokud byli zemědělci, pochopitelně ale vůbec vazbou na daný region, ve kterém žili. Mezi starousedlíky byli hodně zastoupení státní zaměstnanci, kteří se orientovali spíše na národní socialisty nebo na sociální demokracii, ale ne na komunisty. Zastoupení komunistů, kteří už udávali od roku čtyřicet pět směr, bylo mezi českými starousedlíky velmi slabé.

Mezi novoosídlenci orientace na komunisty naopak naprosto dominovala. Už to vyjadřuje obrovský příkop mezi těmi skupinami.

Jak osud Sudet ovlivnil zbytek země?

Nejdůležitější jsou dvě věci – jednak už ta zmiňovaná chybějící právní jistota ohledně vlastnictví majetku, která dodnes působí jako mor. Komunisté ji pak při znárodnování a kolektivizaci posunuli ještě dál. Ale důležitý je i fakt, že české země se národnostně homogenizovaly. Kulturní homogenizace pronikla do celého způsobu života, pod komunistickým režimem byla velmi zřetelná a je zřetelná dodnes. A to by se nestalo, kdyby zůstal v zemi třeba jeden milion Němců. Prostě by tam pořád byla nějaká protiváha, bylo by jasně vidět, že kultura není jen jediná dominující, ale rozmanitá a to je, myslím, pro člověka obecně důležité. To je také obrovská ztráta pro tuto zemi.

Udělal po roce 1989 zdejší politici pro urovnání minulosti dost?

Neudělali. Měli bychom mnohem více sáhat po symbolech. Velká většina žijících odsunutých Němců nemluvila o navrácení majetku, oni jen touží po tom slyšet upřímnou lítost nad tím, co se stalo, pokud ne →

→ přímo omluvu, ze strany českých reprezentantů. To nic nestojí, žádné peníze, pouze odvahu. Touží i po věrohodném zájmu o jejich osud. A neustálé odkazování na Česko-německou deklaraci nestačí.

Osobně jsem zastáncem jednoho symbolu, který není realizovatelný v současné době: je to dlouhodobější vize. Navrhoval bych zřídit ústřední památník odsunu, což asi teď zní jako bomba, když s tím přicházím. Já to ale myslím jako vyústění už probíhajícího procesu a doufám i nadále probíhajícího procesu, které dospějí k závěru, že nucené vysídlení tří milionů obyvatel země nepřinesl dobré výsledky ani pro Němce samotné, ale ani pro další obyvatele Česka. Odsun byl pro celou zemi ztrátová záležitost. A pokud se někdy dopracujeme k závěru, že na něj doplatilo několik generací jak tady, tak i na druhé straně Šumavy, může památník fungovat jako silné memento, že by se už něco takového nemělo nikdy opakovat. A mimochodem, ten památník bych zřídil přímo na Pražském hradě. Už jen proto, že tam sídlila řídicí centrála odsunu ministerstva vnitra.

Kolik lidí se dnes vlastně studiu těchto událostí věnuje?

Pokud mluvíme o poválečném dění, tak v Německu to po odborné stránce není velké téma. V tom bohužel hraje roli ještě klasická Brandtova *Ostpolitik* ve smyslu: Nechceme svým východním sousedům vyčítat minulost, my, Němci, jsme toho spáchali mnohem víc. Mezi českými historiky vědomí o důležitosti tohoto tématu jako jedné z klíčových událostí novodobých dějin existuje. Na druhé straně je fakt, že aktivně o něm v celostátním rámci za posledních pětadvacet let bádalo jen relativně málo lidí. Archivních spisů týkajících se odsunu přitom existují tisíce kartonů. Pokud to srovnáme s podobně důležitými událostmi, třeba s pražským jarem, je v té pozornosti značný nepoměr.

Hraje tu podle vás stále roli základní neochota k přiznání viny?

U některých kolegů nesporně ano, těch, kteří jsou otevření bádání, už je ale více. A jsou tu ještě velké dluhy na obou stranách hranice. Obraz, který dodnes převládá v Německu u odsunu, se opírá skoro výlučně o výpovědi pamětníků, které byly sbírány ve čtyřicátých a padesátých letech. Od té doby se ten obraz konzervoval. Tady máme co do pramenů opačnou situaci. S lidmi se o tom nikdo nebavil, vychází se jen z archivních, oficiálních pramenů, osobní svědectví chybějí a lidský osud proto není v popředí. Hledaná žádoucí hodnota je přitom kombinací obou pohledů, o což se mimochodem pokoušíme s kolegy v rámci občanského sdružení *Conditio humana*.

ADRIAN VON ARBURG (38)

Narodil se ve švýcarském kantonu Lucern. V roce 1993 navštívil jako gymnaziální student poprvé Česko, o dva roky později se sem přestěhoval. Následně studoval historii, politologii a balkánská studia v Bernu, ve Vídni a postgraduálně i na Univerzitě Karlově v Praze. Od roku 2007 žije trvale v Brně, kde přednáší historii na Masarykově univerzitě. Již od devadesátých let se začal podílet na přípravách osmidílné edice „Vysídlení Němců a proměny českého pohraničí 1945–1951“ (VNPČP), která jako první v ucelené podobě mapuje poválečné osudy českého pohraničí.

Nesdílíte na druhou stranu předpoklad, že čím více pozornosti se bude věnovat odsunu, tím víc se upožaduje to, co ho zapříčinilo, tedy samotná válka?

Toho bych se neobával. Na to se dá vždycky odpovědným způsobem upozornovat. Spíše se obávám toho, že přejdeme od jednoho extrému - nezabývat se tím vůbec jako za komunistického režimu a zamlčovat to - k druhému, který se už bohužel trochu rýsuje. A sice že se zabýváme pouze těmi excesy, těmi nejtemnějšími stránkami. Nám by ale mělo jít o osud těch tří milionů lidí. Ano, bylo tam několik desítek tisíc usmrčených, nechci to vůbec bagatelizovat. Ale odsun, pokud jej bereme jako šifru pro velké téma českých moderních dějin, byl mnohem více. Jde o osud lidí samotných, osud jejich bývalých sousedů, o vývoj regionu, jak jsme o tom mluvili, o dopad na celostátní rámec a tak dále. A v tomto obecnějším smyslu, obávám se, bude těžké debatu rozšířit. Můžeme pokračovat ještě nejméně padesát let senzačním obje-

ním hrobů, těch je ještě strašně moc, v každém pohraničním okrese je jich několik. A když se každým případem budeme zabývat tak důkladně jako teď Dobronínem, tak se obávám, že se vůbec nedostaneme dál. Budeme přešlapovat na místě.

Co tedy dnešní reflexi minulosti schází?

Chybí připomenutí souvislostí. Odsun nebyl jen výsledkem druhé světové války, i když bez ní by k němu nedošlo, minimálně ne tak masivnímu. Především šlo ale o vyústění etnického, naprosto přehnaného nacionalismu, který byl v té době relevantní v celé střední a jihovýchodní Evropě. Druhá světová válka jen tu myšlenku prostorového rozdělování obyvatel podle takzvaných národností legitimizovala. A ještě druhá věc, odsun jako nástroj, jako fyzický přesun lidí nezačal v roce čtyřicet pět, ale třicet osm. A začalo to tím, že lidé byli pod různými okolnostmi nuceni opustit pohraničí - Češi, Židé, němečtí demokraté. Během celé okupace nucené přesuny pokračovaly. Takže Edvard Beneš rozhodně nebyl prvním, kdo s tímto receptem přišel.

V českých politických kruzích se přitom zdůrazňuje, a zněla tak i rezoluce českého parlamentu před zhruba deseti lety, že odsun je výsledkem druhé světové války. Považuji to za poměrně směšné až dětinské, protože pokud bychom chtěli obhajovat všechno jako reakci na válku, tak bychom nakonec museli obhajovat i významné posílení komunistické strany, což byl také její přímý důsledek. Jsou to prázdna slova, zjednodušení, které k ničemu nevede.

Zástupci sudetských Němců hlasovali ještě před deseti lety s poukazem na odsun v německém parlamentu proti vstupu Česka do Evropské unie. Je to něco, co by se už dnes nestalo?

To se ví hlavně tady v České republice. V Německu to celostátní média téměř nezmiňovala a německá politická reprezentace se naopak chová vůči Česku - minimálně od Schrödera a Merkelové - velmi přátelsky. Ale považuji to za velkou chybu tehdejší oficiální sudetoněmecké reprezentace, landsmanshaftu. Stejně považuji za osudnou chybu to, že má pořád krajanové sdružení ve svých stanovách tu perspektivu na vrácení majetku. Protože pokud to mají, tak samozřejmě může přijít nějaký Klaus, Zeman nebo Fico, ukázat to lidem a říci, že něco takového hrozí. Takže jde o neodpustitelnou chybu.

V oficiálních strukturách sudetských Němců už ale probíhají změny k lepšímu. Třeba mluvčí Bernd Posselt sám prošel vnitřním vývojem. A jeho signály, které dal najevo v minulých letech, například návštěva Terezína a Lidic, jsou podle mě podanou rukou. A jsou to věrohodné sig-

nály. Já si myslím, že nějaký rozhovor, i když by trval hodinu, žádného premiéra či prezidenta nic moc nestojí. Problém nikdy nebudeme produktivně řešit, když se něčeho bojíme. Musíme spolu mluvit.

Švýcarské dějiny jsou nudné

Říkal jste, že vás samotného překvapilo, jak se téma cizáctví v kampani chytlo. Nakolik se podle vás můžeme obávat i tendencí, že takhle nacionální nota bude posilovat?

Souvisí to přímo s mírou znalostí, které máme o těch druhých, konkrétně tady o našich sousedech. Ta dnešní míra mi bohužel zavdává důvod k obavám a nevidím ani trend k lepšímu. Ačkoli mobilita lidí významně vzrostla, konkrétně znalost němčiny klesá. Také znalost reálií současného Německa, ale i historických hluboce klesla. Ale váš největší soused je Německo, to je prostě fakt. A zdá se mi, že vaše pozornost neodpovídá významu souseda, jakého máte. Přijal jsem s velkým zájmem současný záměr zavést druhý cizí jazyk a budu zvědavý, do jaké míry potom bude reálně zastoupena němčina. Ale už dávno jsme tady měli mít na školách dva povinné jazyky, samozřejmě angličtinu a němčinu. Hlavně pro mladého Čecha, který bude hledat uplatnění na pracovním trhu, je znalost obou těchto jazyků velká investice do budoucnosti.

Čím si současnou nechuť k němčině vysvětlujete?

Souvisí do jisté míry s převážně nevyslovenou distancí velké části českých politických elit vůči Německu. Myslím ale, že mladá generace je spíše obětí školního systému, který jim nedává jasný příkaz, že musí ovládat i němčinu a tečka. A kdyby se tím jazykem lidé začali zabývat, myslím, že nechuť k učení by výrazně zmizela. Měli by pak i re-

je to krásná země, jejíž osud mi není lhostejný. I proto jsem si dnes dovolil mluvit zcela bez obalu. Ale to, že tady žiju, nebyl záměr nebo rozhodnutí. Byl to opravdu osud. Na začátku byla výměna s jedním pražským gymnáziem přesně před dvaceti lety, v roce devadesát tři. A ano, tam jsem někoho poznal a od té doby se to nějak vyvinulo dál.

Debatu je třeba rozšířit, nemůžeme se pořád zabývat jen senzačními objevy hrobů v pohraničí.

álné možnosti jezdit do Německa, přibyla by spolupráce, skutečné kontakty, upevňovali bychom porozumění a sousedství.

Jak se vlastně stane, že jedním z největších expertů na odsun sudetských Němců je v Brně žijící Švýcar? Většina zdejších obyvatel by možná naopak změnila za život ve Švýcarsku.

Pokud se chcete zeptat, proč tady jsem, tak bych vám drze odpověděl: Proč ne? Vždyť

Čím to, že jste se jako historik dostal právě k tomuto tématu?

Berte to trochu s nadsázkou, ale švýcarské moderní dějiny jsou relativně nudné. A v Evropě nemáme moc území, jako je Česko, kde se odehrálo tolik historických zvratů a katastrof, které bychom měli lépe pochopit. Jinými slovy, lákalo mě to, že v Česku je více než kdekoli jinde potřeba něco vědecky zpracovávat a vyléčit, nejen historii, ale i současnou společnost. ■

↓ INZERCE

Skutečná vzdělanost není ve střední Evropě myslitelná bez znalosti němčiny

Zdá se vám, že studium v zahraničí by mohlo zaručovat lepší vyhlídky než studium na podfinancovaných českých vysokých školách? Zkuste to v Německu nebo Rakousku! Prakticky celá česká inteligence předkomunistické doby byla vzdělána na německých univerzitách.

K tomu ale musíte nejprve umět dobře německy.

Přijďte si na Katedru germanistiky FF UP vytříbit němčinu až na akademickou úroveň! Studium je vhodné – pro maturanty (nikoli ale pro úplné začátečníky): bakalářské dvou- i jednooborové studium. V jednooborovém studiu Vás navíc v němčině naučíme základům šesti klasických humanitních věd, které pak můžete studovat dál v magisterském studiu v ČR i v zahraničí; – pro bakaláře jakýchkoli oborů spojených s němčinou: magisterské dvou- i jednooborové studium německé filologie. Možno posléze pokračovat studiem doktorským.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE
INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLESNÉ VÝCHOVY

www.germanistika.upol.cz

RS002856